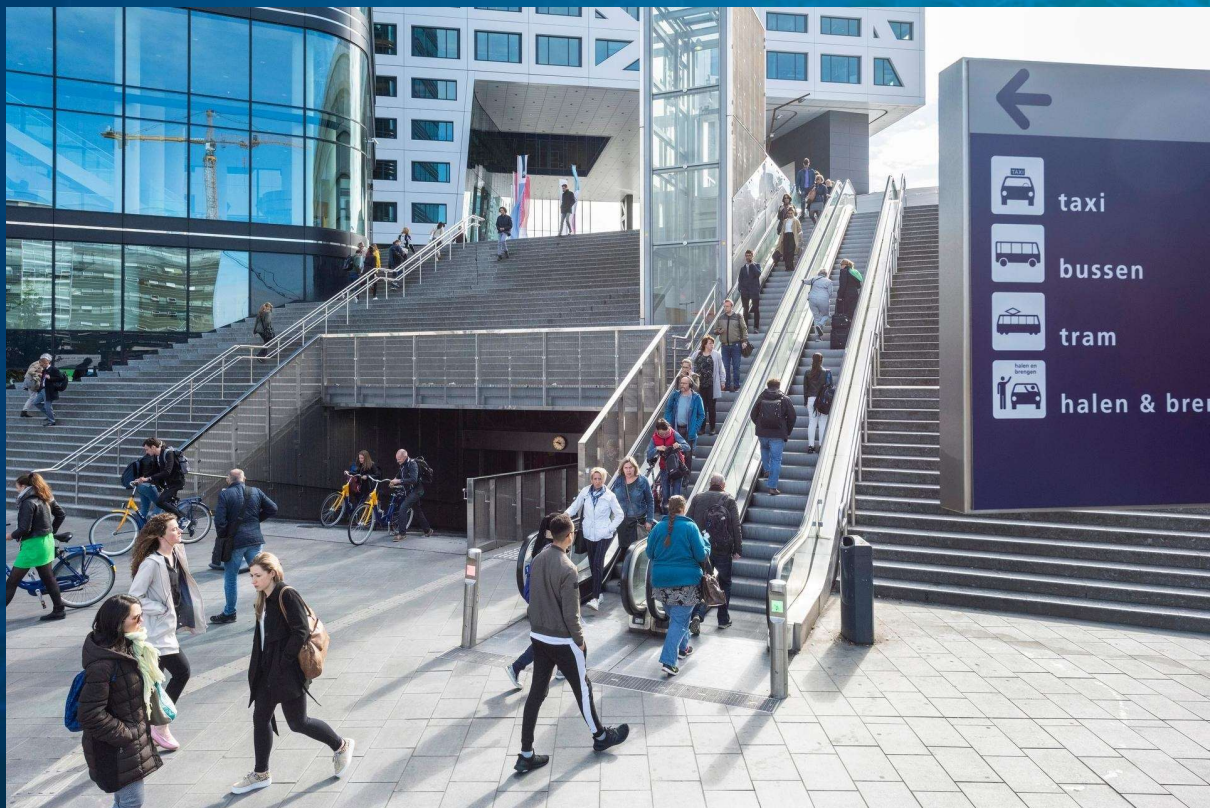

EVALUATIERAPPORT

Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid

2023

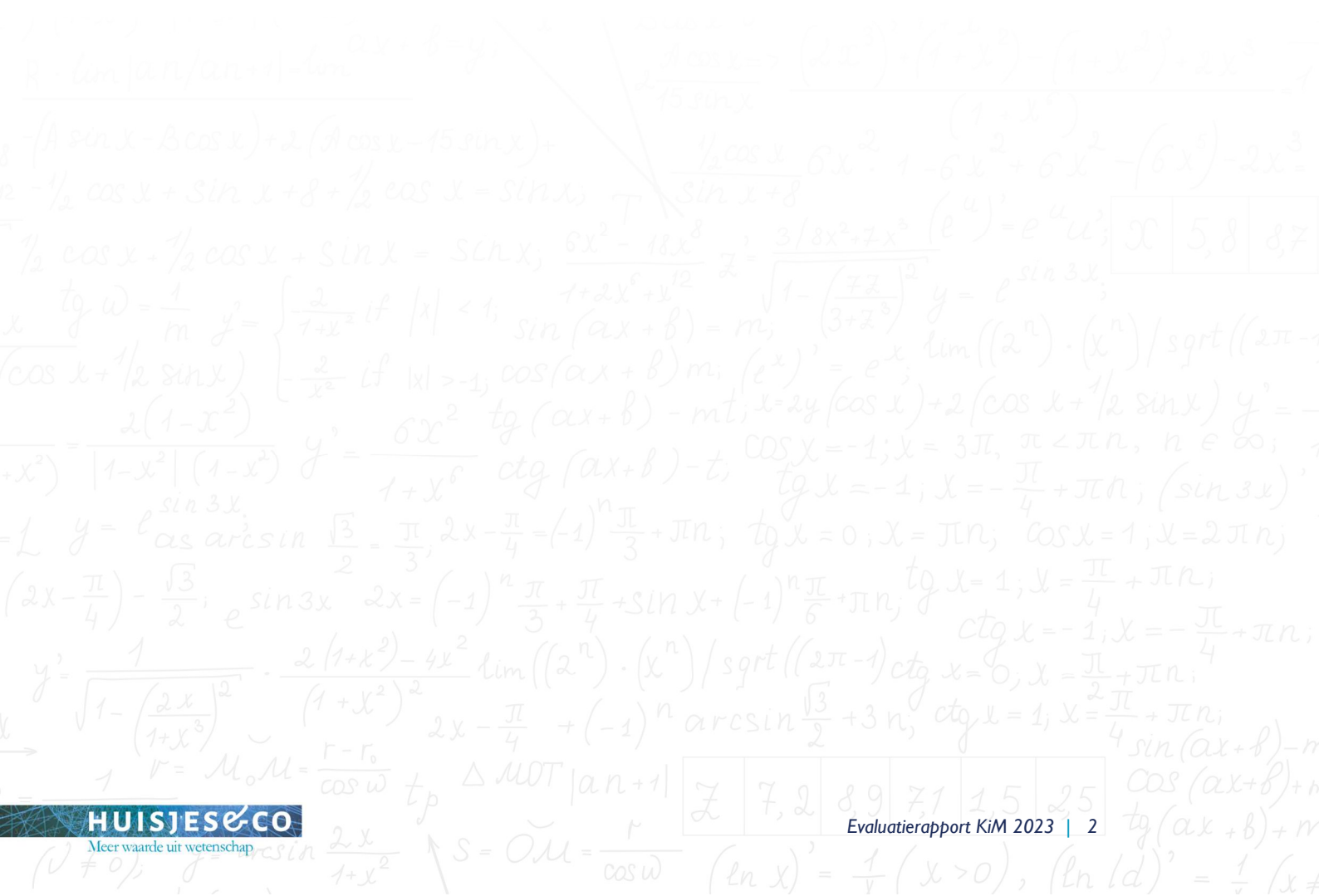
$y = e^{\sin 3x}$
 $\arcsin \frac{\sqrt{3}}{2} = \frac{\pi}{3}, 2x - \frac{\pi}{4} = (-1)^n \frac{\pi}{3} + \pi n; \operatorname{tg} x = 0; x = \pi n; \cos x = 1; x = 2\pi n;$
 $(2x - \frac{\pi}{4}) - \frac{\sqrt{3}}{2}; e^{\sin 3x} 2x = (-1)^n \frac{\pi}{3} + \frac{\pi}{4} + \sin x + (-1)^n \frac{\pi}{6} + \pi n; \operatorname{tg} x = 1; x = \frac{\pi}{4} + \pi n;$
 $y' = \frac{1}{\sqrt{1 - (\frac{2x}{1+x^3})^2}} \cdot \frac{2(1+x^2) - 4x^2}{(1+x^2)^2} \lim((2^n) \cdot (x^n) / \operatorname{sqrt}((2\pi-1) \operatorname{ctg} x = 0; x = \frac{\pi}{2} + \pi n;$
 $\operatorname{ctg} x = -1; x = -\frac{\pi}{4} + \pi n;$
 $\operatorname{ctg} x = 1; x = \frac{\pi}{4} + \pi n;$
 $4 \sin(ax+b) - m$
 $r = M_0 M = \frac{r-r_0}{\cos \omega} \operatorname{tg} \Delta \operatorname{MOT} |a_{n+1}|$
 $x \ln a$
 $(V \neq 0); y = \arcsin \frac{2x}{1+x^2} \uparrow s = \ddot{M} = \frac{r}{\cos \omega}$
 $(\ln x)' = \frac{1}{x} (x > 0), (\ln |d|)' = \frac{1}{x} (x \neq 0)$

Z	7,2	8,
---	-----	----

HUISJES & CO
Meer waarde uit wetenschap

Inhoud

Voorwoord	3
Samenvatting	5
1. Inleiding	9
2. Missie en organisatie van het KiM	12
3. Doorwerking in beleid	15
4. Maatschappelijke relevantie	20
5. Productkwaliteit	23
6. Toekomstbestendigheid	27
Bijlagen	
Beoordelingscriteria en aanvullende vragen aan het KiM	33
Bezoekprogramma	35
Geraadpleegde documenten	37

Voorwoord

De mens beweegt om in contact te komen en te blijven met familie, vrienden, collega's, potentiële klanten en allerhande organisaties die diensten aanbieden waar behoefte aan is. De samenleving verplaatst daarnaast veel goederen, zowel binnen als buiten Europa. Daarmee dragen we bij aan de welvaart van Nederland. Al deze verplaatsingen vereisen een zorgvuldig ontwikkeld mobiliteitsbeleid, dat zoveel mogelijk gebaseerd dient te zijn op wetenschappelijke kennis over mobiliteit. Dat raakt aan de kern van opdracht aan het Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid (KiM): kennis te verzamelen en te ontwikkelen op basis waarvan het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (I&W) een zo goed mogelijk mobiliteitsbeleid kan voeren. In 2023 komt de transitie naar een klimaatneutrale en circulaire mobiliteit in een nieuwe fase, na de behandeling van de Hoofdlijnennotitie Mobiliteitsvisie in de Tweede Kamer. Gezien de grote klimaat- en energietransities die in Nederland van start zijn gegaan, is het immers essentieel dat ook alle mobiliteit in de komende decennia volledig klimaatneutraal gaat worden. Juist op dit punt wordt van het KiM een belangrijke bijdrage verwacht aan het te voeren beleid.

In het voorliggende rapport zijn de conclusies en aanbevelingen verzameld van de evaluatiecommissie die het KiM in januari 2023 heeft bezocht. Hiermee willen wij op onze beurt een bijdrage leveren aan de effectiviteit en toekomstbestendigheid van het KiM. Het KiM mag zich nu al verheugen in veel waardering en erkenning onder de afnemers van zijn werk. We hopen dat onze conclusies en aanbevelingen gebruikt zullen worden om het werk van het KiM nog krachtiger en effectiever te maken. Mobiliteit is een uitermate belangrijk onderwerp, dat vrijwel elke Nederlander aangaat. Het is dan ook de moeite waard om waar dat ook maar mogelijk is ons mobiliteitsbeleid te versterken.

Namens de visitatiecommissie wil ik de secretaris-generaal van I&W en de directeur van het KiM danken voor het vertrouwen dat zij in onze commissie hebben gesteld. De commissie ontving een zorgvuldig opgebouwde zelfevaluatie en een reeks aanvullende documenten, waarmee het mogelijk was om de gesprekken goed voor te bereiden. Onze dank gaat uit naar alle medewerkers die betrokken waren bij het opstellen van de documenten, het organiseren van het visitatieproces en de uitstekende faciliteiten voor de leden van de commissie. Mede dankzij de grote betrokkenheid van zo veel medewerkers vond het bezoek plaats in een goede en ontspannen sfeer. De commissie wil ook expliciet die

Samenvatting

Bevindingen van de commissie

Doorwerking in beleid

Het KiM helpt een stevige kennisbasis onder het beleid van I&W te leggen. Het product Kennis-aan-Tafel is daarbij met name effectief. De commissie acht het raadzaam dat het KiM zich tegenover de beleidsdirecties onafhankelijker en meer autonoom opstelt. Dit zou ook tot uitdrukking moeten komen in de onderzoeksprogrammering. Hierin heeft het KiM wel een zekere mate van autonomie, maar die is nu wat de commissie betreft nog te impliciet en vrijblijvend. Uiteindelijk zijn de beleidsdirecties (en dus de samenleving) erbij gebaat als het KiM op iets grotere afstand van de beleidsagenda staat, en de waan van de dag kan overstijgen. Advisering vanuit zo'n positie zal beleidsmedewerkers in staat stellen lange-termijnvragen scherper in het vizier te krijgen en zo nog beter vorm te geven aan hun ambtelijke professionaliteit.

Maatschappelijke relevantie

De laatste jaren besteedt het KiM veel aandacht aan het uitnodigend en toegankelijk presenteren van zijn onderzoek. Deze nieuwe vorm is een duidelijke verbetering, die kan helpen om de maatschappelijke reikwijdte van KiM-onderzoek te vergroten. De commissie meent dat de maatschappelijke impact van het KiM nog verder kan worden vergroot naarmate het bekender en gezaghebbender wordt, door onafhankelijker te opereren en actiever te communiceren. Niet alleen beleidsmedewerkers van I&W, ook kennisgebruikers van buiten het ministerie waarderen het KiM. Zij associëren het met goede en gedegen wetenschappelijke publicaties en betrouwbare data. Wel zijn zij met name tevreden over hóe het KiM onderzoek doet, en minder over wát het KiM onderzoekt. De commissie heeft de indruk dat de relatie tussen KiM en externe kennisgebruikers nog in ontwikkeling is en ziet hierin potentie. Meer inzoomen op regionale problematiek en regionale overheden en andere grote spelers betrekken bij de onderzoeksprogrammering kan het KiM-onderzoek niet alleen relevanter maken voor externe gebruikers, maar ook interessanter voor het nationale beleid.

Productkwaliteit

De commissie stelt vast dat het KiM-onderzoek van goede wetenschappelijke kwaliteit is. De onderzoeksconclusies worden degelijk onderbouwd, de methoden duidelijk omschreven, de bronnen helder vermeld. De kwaliteitszorg voor brochures en onderzoeksrapporten is goed op orde. Ten aanzien van Kennis-aan-Tafel en signaleringen zien de

kennislijnmanagers toe op de kwaliteit van interne notities en mails die de onderzoekers versturen aan beleidsmedewerkers. Veel KaT-interacties gaan over de begeleiding van extern onderzoek. Daar is de betrokkenheid van het KiM zelf de kwaliteitsborging voor het onderzoek van andere partijen. De commissie is verheugd om te zien dat er een intensieve wisselwerking is tussen het KiM en de academische wereld. Om de complexe vragen van de toekomst aan te kunnen, kunnen deze relaties nog worden uitgebouwd. Het KiM moet zich voortdurend blijven afvragen of de kritische massa aan wetenschappelijke expertise waar het toegang toe heeft voldoende groot is. Waar nodig moet het actief nieuwe relaties aangaan in Nederland en daarbuiten. In internationaal opzicht zou het KiM de opbouw van een eigen netwerk bij de EU prioriteit moeten geven.

Toekomstbestendigheid

Sinds zijn oprichting heeft het KiM zijn bestaansrecht bevochten. Het staat nu aan het begin van een nieuwe, meer volwassen fase. Om zich als klein onderzoeksinstituut goed te positioneren voor de toekomstige vragen uit beleid en samenleving, zal het KiM scherpe keuzes moeten maken: waar zet het op in, welke kennis ontwikkelt het zelf, welke kennis haalt het elders? De commissie trof in haar gesprekken met KiM-medewerkers enthousiaste onderzoekers aan die een kundige indruk maakten en bevlogen leken te zijn om de publieke zaak te dienen. Dit enthousiasme is van grote waarde voor het KiM. Om zijn rol van betrokken kennismakelaar in de toekomst goed te kunnen invullen en om voldoende capaciteit vrij te maken voor anticiperend onderzoek, zal het KiM mogelijk beperkt moeten groeien. Sinds kort zet het KiM in op strategische personeelsplanning en werkt het op vele fronten aan de werving van nieuwe mensen. Deze actieve houding verdient een compliment. Medewerkers ervaren bij het KiM alle ruimte om zicht te kunnen ontwikkelen, maar de aandacht voor methodologische en inhoudelijke vernieuwing van het onderzoek lijkt nog te ad hoc.

Beantwoording van de vragen

Hoe kunnen de relaties tussen KiM-onderzoekers en beleidsmedewerkers effectief blijven?

De verhoudingen met het ministerie zijn goed en kunnen tegen een stootje. De commissie is er stellig van overtuigd dat de relaties tussen KiM-onderzoekers en beleidsmedewerkers positief en effectief kunnen blijven als het KiM zich inhoudelijk onafhankelijker opstelt ten opzichte van de beleidsagenda. Ze zullen zelfs beter worden, want het KiM wint aan gezag en relevantie. Ook de doorwerking in beleid zal verbeteren, omdat het KiM met scherp geformuleerde handelingsperspectieven beleidsmedewerkers helpt om argumenten voor beleid helderder op tafel te krijgen. De commissie beveelt het KiM aan zich op te stellen als een nabije en betrouwbare vriend, die goed luistert naar de problemen waar

beleidsmedewerkers tegenaan lopen, deskundigheid deelt, en zo een passende basis van kennis onder het beleid legt.

Bieden de resultaten van onderzoek voldoende handelingsperspectieven?

De beleidsdirecties zijn over het algemeen blij met het KiM. Zij zien het KiM als een betrouwbare partner. Er is met name veel waardering voor het flexibele en breed inzetbare instrument Kennis-aan-Tafel. Bij de beleidsdirecties trof de commissie geen ontevredenheid aan over het tempo waarin onderzoeksresultaten verschijnen. Kennis-aan-Tafel lijkt juist door de snelle inzetbaarheid een goede manier om vanuit onderzoek en wetenschappelijke literatuur snel in te kunnen spelen op veranderlijke beleidsvragen. Wel willen beleidsmedewerkers graag meer uitgedaagd worden: geprikkeld om verder te kijken dan de beleidsvragen van vandaag. De commissie raadt het KiM aan een eigen, brede en integrale beschrijving van toekomstscenario's te ontwikkelen aangaande de randvoorwaarden waaraan moet worden voldaan om mobiliteit en bereikbaarheid tijdig in overeenstemming te brengen met het streven naar brede welvaart. Op basis van zo'n visie kan het KiM handelingsperspectieven scherper formuleren en beleidsmedewerkers verschillende scenario's aanreiken, met beredeneerde pro's en contra's.

Hoe onderscheidt het KiM zich van andere kennisleveranciers en hoe maakt het dat beter herkenbaar voor beleidsdirecties?

Uniek voor het KiM is de goede relatie met beleidsdirecties en met de topadviseurs van Rijkswaterstaat, het vermogen om kennis te vertalen naar beleid, en de competentie om beleid zowel ex ante als ex post te evalueren. Omdat het uiteenlopende disciplines in huis heeft, is integraliteit eenvoudig binnen het KiM te realiseren. Eén onderwerp wordt binnen het KiM soms wel door tien onderzoekers met verschillende achtergronden bestudeerd. Een kenniskaart met daarin de verschillende onderzoeksinstituten op het gebied van duurzame mobiliteit en samenhangende terreinen kan het KiM helpen zich te profileren ten opzichte van andere kennisinstituten, en mogelijke strategische partnerschappen te identificeren. Zo'n kenniskaart kan ook helpen om aan beleidsdirecties en anderen duidelijk te maken hoe het KiM zich van andere kennisleveranciers onderscheidt, dus voor welke expertise ze bij het KiM terecht kunnen.

Overige aanbevelingen

In aanvulling op de aanbevelingen die deel uitmaken van de bevindingen en de antwoorden op de vragen van het KiM heeft de commissie nog de volgende aanbevelingen:

- Maak autonomie in onderzoeksprogrammering expliciet: leg vast dat de directeur van het KiM het werkplan vaststelt.
- Zorg voor voldoende communicatiemiddelen en informele contacten om bij het ministerie nog meer bekendheid en vertrouwdheid met het KiM op te bouwen.
- Zorg dat de publicaties van het KiM vrij toegankelijk zijn, ook als ze gevonden worden met wetenschappelijke zoekmachines.
- Zet sociale media nog actiever in, niet alleen om bekendheid te geven aan nieuw onderzoek, maar juist ook om met reeds bestaand onderzoek aan te sluiten bij de actualiteit
- Betrek vaker regionale perspectieven bij de onderzoeksprogrammering, en perspectieven van belangrijke spelers in het veld (indien het mogelijk blijkt hiervoor extra capaciteit aan te trekken).
- Stem ook de opzet en uitvoering van het onderzoek meer af met externe partijen.
- Zet in op innovatie van onderzoekstechnieken om de veelheid aan beschikbare data goed te kunnen analyseren. Ga hiervoor allianties aan, bijvoorbeeld met universiteiten.
- Voorkom een *closed shop*-effect. Ga door met het vergroten van de kring van reviewers en sparring partners en ververs deze regelmatig.
- Zorg dat data FAIR worden beheerd: '*findable, accessible, interoperable en reusable*'.
- Neem vaker deel als maatschappelijke partner aan consortia die inschrijven op *calls* vanuit Brussel.
- Abstraheer bij de keuze van modellen van de huidige empirische werkelijkheid. Ontwikkel nieuwe scenario's met nieuwe modellen.
- Zorg voor voldoende capaciteit om nieuwe toekomstscenario's te verkennen in anticiperend onderzoek.
- Blijf er alert op dat elke schijn van belangenverstrengeling of beïnvloeding van de KiM-rapporten door beleidsmedewerkers wordt vermeden.
- Zorg voor een eigen (part-time) communicatieadviseur, die niet vanuit het ministerie is gedetacheerd.
- Neem bij de strategische invulling van personele bezetting niet alleen inhoudelijke expertise en ervaring mee, maar ook diversiteit naar gender en culturele achtergrond.

I. Inleiding

I.1 Context en doel van de beoordeling

De secretaris-generaal (SG) van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (I&W) heeft in 2022 besloten tot een onderzoeksevaluatie van het Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid (hierna: KiM). Dit is de eerste integrale evaluatie sinds 2009. De SG heeft de visitatiecommissie (hierna: de commissie) gevraagd een oordeel te geven over het functioneren van het KiM aan de hand van vier indicatoren:

- doorwerking in beleid
- maatschappelijke relevantie
- productkwaliteit
- toekomstbestendigheid

Het KiM heeft enkele aanvullende vragen geformuleerd waarop het graag een antwoord wil van de commissie. Het originele document waarin deze vragen met toelichting zijn geformuleerd is bijgevoegd als bijlage 1.

Samengevat betreft het de volgende vragen:

- Hoe kunnen de relaties tussen KiM-onderzoekers en beleidsmedewerkers effectief blijven?
- Bieden de resultaten van onderzoek voldoende handelingsperspectieven?
- Hoe onderscheiden we ons van andere kennisleveranciers en hoe maken we dat beter herkenbaar voor beleidsdirecties?

Op verzoek van de SG heeft de commissie zich bij de uitvoering van haar taak laten inspireren door het Strategy Evaluation Protocol 2021-2027 voor de beoordeling van wetenschappelijk onderzoek aan universiteiten. Uiteraard werkt het KiM in een andere context; daarmee heeft de commissie rekening gehouden. Principes uit het protocol die ook voor deze visitatie overeind blijven, zijn dat de commissie de eigen doelen van het KiM als uitgangspunt neemt en dat zij zich positief-kritisch opstelt. Doel van de visitatie is om te leren: welke goede dingen moet het KiM behouden en wat kan het verbeteren?

I.2 Samenstelling van de visitatiecommissie

De commissie bestond uit de volgende leden:

- Prof.dr. Gerard van der Steenhoven, tot 1 februari 2023 hoofddirecteur KNMI, daarna adviseur ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (voorzitter)
- Dr.ir. Liz van Duin, directeur Waterkwaliteit en Grote Wateren ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
- Mr. Brigit Gijsbers, plaatsvervangend directeur generaal Luchtvaart en Maritieme zaken, ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

- Prof.dr Gerty Lensvelt-Mulders, directeur Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum ministerie van Justitie en Veiligheid
- Prof. dr Henk Meurs, hoogleraar mobiliteit en ruimtelijke ontwikkeling, Radboud Universiteit
- Prof. dr Erik Verhoef, hoogleraar ruimtelijke economie, VU Amsterdam
- Drs. Petrouschka Werther, directeur Duurzame Mobiliteit, ministerie van Infrastructuur en Milieu

Drs. Mariette Huisjes stond de commissie bij als secretaris.

1.3 Het beoordelingsproces

De commissie hield een eerste kennismakingsvergadering op 5 oktober 2022. In deze vergadering is de procedure toegelicht en hebben de commissieleden met elkaar kennisgemaakt. Tevens is over onafhankelijkheid gesproken en vastgesteld dat alle commissieleden voldoende afstand van het KiM ervaren om er onpartijdig over te kunnen oordelen.

Op 16 januari heeft de SG in een online vergadering samen met de directeur van het KiM rechtstreeks aan de voorzitter en de secretaris van de commissie de visitatiedoelen nader toegelicht. Hij benadrukte tijdens dit gesprek dat om de toekomstbestendigheid van het KiM te bepalen de commissie rekening moet houden met de grote uitdagingen waarmee het ministerie van I&W zich voor de toekomst geconfronteerd ziet. Dit zijn de gecombineerde vraagstukken op het gebied van duurzaamheid, verkeersveiligheid, bereikbaarheid, gedrag en digitalisering. Een vraag van de SG is dus of het KiM voldoende geëquipeerd en gepositioneerd is om het ministerie te helpen deze uitdagingen aan te gaan.

Voorafgaand aan de visitatie lazen de commissieleden het zelfevaluatie-rapport en andere documentatie verstrekt door het KiM en verzamelden zij hun vragen. Deze zijn besproken tijdens een voorbereidend werkdiner van de commissie op 24 januari 2023. Op 25 januari sprak de commissie met directieleden, medewerkers, beleidsdirecties en externe betrokkenen. Een volledig overzicht van het programma is te vinden in bijlage 2. Na afronding van het laatste gesprek stelde de commissie haar gezamenlijke bevindingen vast. De voorzitter presenteerde hiervan mondeling een eerste globale samenvatting en ronde hiermee de visitatie af.

De secretaris schreef een eerste versie van dit rapport en besprak het met de voorzitter. Vervolgens vond een revisieronde plaats, waarbij alle commissieleden de tekst konden aanvullen of corrigeren. Hierna hebben

voorzitter en secretaris de tekst gefinaliseerd. Dit concept-rapport is op 21 maart voorgelegd aan de directie van het KIM. Het KIM is in de gelegenheid gesteld feitelijke onjuistheden te corrigeren. Het definitieve rapport is op 20 april vastgesteld en vervolgens aangeboden aan de secretaris-generaal van IenW en de directeur van het KIM.

Handwritten mathematical notes and formulas, including:

- $R = \lim_{n \rightarrow \infty} (a^n / a^{n+1}) = \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{a^n}{a^{n+1}} = \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{1}{a}$
- $\frac{1}{2} \cos x + \frac{1}{2} \cos x + \sin x = \sin x$
- $\frac{1}{1+x^2}$ if $|x| < 1$, $-\frac{1}{x^2}$ if $|x| > 1$
- $\sin(ax+b) = m$, $\cos(ax+b) = m$, $(e^x)' = e^x$, $\lim_{n \rightarrow \infty} ((2^n) \cdot (x^n)) / \sqrt{(2\pi - 1)}$
- $y' = \frac{1}{\sqrt{1 - (\frac{2x}{1+x^3})^2}} \cdot \frac{2(1+x^2) - 4x^2}{(1+x^2)^2}$
- $r = M_0 M = \frac{r - r_0}{\cos \omega} t_p$
- $s = \ddot{M} = \frac{r}{\cos \omega}$
- $(\ln x)' = \frac{1}{x} (x > 0)$, $(\ln |a|)' = \frac{1}{|a|} (x \neq 0)$

Tables of numbers:

x	5,8	8,7
---	-----	-----

7	7,2	8,9	7,1	1,5	2,5
---	-----	-----	-----	-----	-----

Logo: HUISJES&CO Meer waarde uit wetenschap

2. Missie en organisatie van het KiM

2.1 Missie

Het KiM is een kennisinstituut op het gebied van mobiliteit dat deel uitmaakt van het ministerie van I&W, opgericht in 2006. De missie van het KiM is om eraan bij te dragen dat het beleid van de overheid ten dienste van de maatschappij is gefundeerd op actuele, wetenschappelijk onderbouwde kennis. Hiertoe onderzoekt het KiM mobiliteitsontwikkelingen, de relatie tussen mobiliteit en bereikbaarheid, de invloed op leefbaarheid en veiligheid en de effecten van voorgenomen en uitgevoerd beleid. Het expertisegebied van het KiM omvat zowel personen- als goederenvervoer, over weg, spoor, water en door de lucht. Deze onderwerpen worden benaderd vanuit verschillende invalshoeken: verkeerskundig, ruimtelijk, economisch, sociaalpsychologisch en in relatie tot duurzaamheid.

Het KiM ontwikkelt zelf kennis en maakt kennis die elders is ontwikkeld toegankelijk en toepasbaar in beleid. Het heeft voor circa 30 fte medewerkers in dienst, grotendeels wetenschappelijke onderzoekers met uiteenlopende deskundigheid.

2.2 Relatie met beleidsdirecties van I&W

Warme afstand

Het KiM wil beleid en wetenschappelijke kennis samenbrengen. Het definieert zijn relatie tot de beleidsdirecties van I&W als een 'warme afstand'. Met 'afstand' wordt bedoeld dat het KiM onafhankelijk is in de uitvoering van het onderzoek en in de communicatie over de onderzoeksresultaten. Deze onafhankelijkheid is geborgd in een protocol. Met 'warmte' wordt bedoeld dat KiM-onderzoekers vertrouwde collega's willen zijn van beleidsmedewerkers, dat hun kennisontwikkeling aansluit bij de beleidsbehoefte, en haar weg vindt in het beleidsproces. Die wisselwerking tussen 'warmte' en 'afstand' vraagt voortdurende aandacht: goed luisteren naar beleidsmedewerkers en uitleg geven bij de kennis die voor beleid belangrijk is. Het KiM noemt dat proces 'ritsen': het in elkaar schuiven van beleid en kennis op gelijkwaardige basis.

Onderzoeksprogrammering

Het onderzoeksprogramma van het KiM komt tot stand in samenspraak met beleidsdirecties. Het bestaat uit een jaarprogramma met globale kennisvragen, dat wordt uitgewerkt in projectplannen. Gedurende het jaar wordt het jaarprogramma geactualiseerd als daaraan vanuit het beleid behoefte is.

2.3 Kennisproducten

Ruwweg levert het KiM drie typen kennisproducten af: openbare publicaties, zogeheten ‘Kennis-aan-Tafel’ en signaleringen. De eerste categorie bestaat in de regel uit een compacte en toegankelijke brochure voor beleid en externe belanghebbenden, gecombineerd met een achtergrondrapport dat een meer wetenschappelijk karakter heeft. Kennis-aan-Tafel is een verzamelcategorie van veelal informele contacten waarmee het KiM rechtstreeks bijdraagt aan beleid, soms gepland maar ook wel ad hoc. Dit gebeurt via gesprekken, deelname aan beleidswerkgroepen, schriftelijke bijdragen aan beleidsdossiers en antwoorden op vragen. Ook het begeleiden van onderzoek dat het ministerie aan derden wil uitbesteden valt in deze categorie. Signaleringen zijn notities of informele contacten waarmee KiM-onderzoekers trends en ontwikkelingen in de wetenschap en de maatschappij die het relevant acht onder de aandacht brengen van de beleidsdirecties.

2.4 Organisatie

Kennislijnen

Het werk van het KiM is gestructureerd langs drie thematische kennislijnen, met elk een kennislijnmanager. Deze zijn:

- Mobiliteit en bereikbaarheid

Deze kennislijn behandelt de werking van het mobiliteitssysteem, bijvoorbeeld de wisselwerking tussen verschillende vormen van vervoer van personen of goederen (bijvoorbeeld via de weg, de lucht, het spoor, de binnenwateren of de zee) of innovaties.

- Duurzaamheid en gebieden

Deze kennislijn kijkt onder meer naar de klimaat- en gezondheidseffecten van mobiliteit en naar de interactie tussen mobiliteit en andere ruimtelijke functies.

- Beleidsevaluaties en de rol van de overheid

Deze kennislijn richt zich op de afwegingen bij en de efficiëntie en effectiviteit van beleidsmaatregelen en op vragen over de rol van de overheid.

Alle projecten vallen in een van de kennislijnen en de meeste onderzoekers werken in één of twee hiervan.

Aansturing en personele bezetting

De directeur vormt samen met de drie kennislijnmanagers et managementteam van het KiM. Naast de onderzoekers omvat het KiM twee managementassistenten. Een communicatieadviseur van I&W heeft als speciale taak ook het KiM over communicatie te adviseren en de woordvoering over onderzoek te verzorgen.

Overlegstructuren

Onderzoekers die projecten uitvoeren in een kennislijn komen maandelijks bij elkaar en bespreken dan de voortgang van projecten en relevante ontwikkelingen in beleid en wetenschap. Daarnaast zijn er maandelijks vakberaden, met als doel kennisuitwisseling over een thema dat de kennislijnen overstijgt. Op dit moment concentreren de vakberaden zich op de volgende thema's: wegen, openbaar vervoer, goederenvervoer, luchtvaart, en data&modellen.

Handwritten mathematical notes and formulas, including:

- $R = \lim_{n \rightarrow \infty} (a_n/a_{n+1}) = \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{ax+b-y}{x}$
- $\frac{1}{15 \sin x} \rightarrow \frac{(2x^2) \cdot (1+x^2) - (1+x^2) \cdot 2x^2}{15 \sin x}$
- $\frac{1}{2} \cos x + \sin x + 8 + \frac{1}{2} \cos x = \sin x$
- $\frac{1}{2} \cos x + \frac{1}{2} \cos x + \sin x = \sin x$
- $\frac{1}{1+x^2}$ if $|x| < 1$, $-\frac{2}{x^2}$ if $|x| > 1$
- $\sin(ax+b) = m$, $\cos(ax+b) = m$, $(e^x)' = e^x$, $\lim_{n \rightarrow \infty} ((2^n) \cdot (x^n)) / \sqrt{(2\pi - 1)}$
- $\frac{1}{1+x^6} \operatorname{ctg}(ax+b) - t$, $\operatorname{ctg} x = 0, x = \frac{\pi}{2} + \pi n$, $\operatorname{ctg} x = 1, x = \frac{\pi}{4} + \pi n$, $\operatorname{ctg} x = -1, x = -\frac{\pi}{4} + \pi n$
- $\frac{1}{\sqrt{1 - (\frac{2x}{1+x^3})^2}} \cdot \frac{2(1+x^2) - 4x^2}{(1+x^2)^2}$
- $r = M_0 M = \frac{r-r_0}{\cos \omega} t_p$, ΔMOT , $|a_{n+1}|$
- $\frac{2x}{1+x^2}$, $s = \ddot{M} = \frac{r}{\cos \omega}$
- $(\ln x)' = \frac{1}{x} (x > 0)$, $(\ln |d|)' = \frac{1}{|d|} (x \neq 0)$

Tables of numbers:

x	5,8	8,7
---	-----	-----

7	7,2	8,9	7,1	1,5	2,5
---	-----	-----	-----	-----	-----

Page-Footer: HUISJES&CO Meer waarde uit wetenschap Evaluatierapport KiM 2023 | 14

3. Doorwerking in beleid

3.1 Impact van het onderzoek

Het is voor de commissie evident dat het onderzoek van het KiM invloed heeft op het beleid van het ministerie van I&W. Die invloed oefent het KiM grotendeels uit via gesprekken; de impact is dan onmiskenbaar, maar moeilijk te kwantificeren. Een kwantitatieve indicatie is wel te vinden in verwijzingen naar het KiM in brieven die het ministerie verstuurt naar de Tweede en Eerste Kamer en verwijzingen naar het KiM in de beantwoording van Kamervragen door het kabinet (zie bijlage 3). Het eerste aantal fluctueert door de jaren heen, maar ligt de afgelopen jaren hoger dan daarvoor. Ook verwijzingen naar het KiM in de beantwoording van Kamervragen laat een stijgende lijn zien. Daarnaast heeft het KiM aanzienlijk bijgedragen aan de *Contourennota Mobiliteitsvisie* die in oktober vorig jaar aan de Tweede Kamer is gepresenteerd en waarin het ministerie keuzes in het mobiliteitsbeleid onderbouwt.

3.2 Contacten met beleid

Waardering van beleidsdirecties

De beleidsdirecties zijn over het algemeen blij met het KiM, heeft de commissie vastgesteld. Zij zien het KiM als een betrouwbare partner, die hen helpt een stevige kennisbasis onder het beleid te leggen. Met name de manier waarop het KiM de rol van kennismakelaar invult – door op korte termijn bestaande kennis over een bepaald onderwerp te verzamelen en te ontsluiten – wordt zeer gewaardeerd. Dit geldt ook voor het breed inzetbare instrument Kennis-aan-Tafel en de flexibiliteit in het werkprogramma. Die bieden de mogelijkheid om snel in te spelen op actuele ontwikkelingen lijken minstens zo veel impact te hebben op het beleid als veel onderzoeksrapporten. Het KiM toont zich in zijn zelfevaluatie bezorgd over de eigen reactiesnelheid in relatie tot de hoge omloopsnelheid van beleidsprocessen, maar bij de beleidsdirecties trof de commissie hierover geen ontevredenheid aan. Kennis-aan-Tafel lijkt juist door de snelle inzetbaarheid van dit instrument een goede manier om vanuit onderzoek en wetenschappelijke literatuur snel in te kunnen spelen op veranderlijke beleidsvragen.

Meer uitdagen

KiM-onderzoekers voelen zich comfortabel in de ‘warme’ relatie met de beleidsdirecties. Dat stelt de zelfevaluatie en is ook de indruk van de commissie uit de gesprekken. De overtuiging bij het KiM is dat goede, collegiale contacten met beleidsmedewerkers essentieel zijn om de kennis optimaal in het beleid te laten landen. Ook wordt het belangrijk geacht dat KiM-onderzoekers zijn aangesloten op de interne informatiestromen binnen het ministerie, zodat zij daarop kan inspelen dan wel anticiperen.

De commissie onderschrijft het belang van goede contacten, maar acht het raadzaam dat het KiM zich hierin wat zelfbewuster en eigenzinniger opstelt. Beleidsmedewerkers geven aan dat het inhoudelijk best meer mag 'schuren' in de relaties tussen hen en het KiM. Zij zouden graag meer uitgedaagd worden, geprikkeld om verder te kijken dan de beleidsvragen van vandaag. Hoewel ongetwijfeld incidenteel KiM-onderzoekers ook nu tegendraads zijn in gesprekken of onderzoeken, ziet de commissie toch als risico dat de 'warmte' in de relatie met het beleid wordt geïnterpreteerd als een dienstverlenende opstelling. Dit komt in de ogen van de commissie de kwaliteit van die relatie op de langere termijn niet ten goede, daar die gebaat is bij voldoende autonomie en onafhankelijkheid.

De commissie is er stellig van overtuigd dat de relaties tussen KiM-onderzoekers en beleidsmedewerkers positief kunnen blijven, ook al permitteert het KiM zich inhoudelijk meer vrijheden. Ze zullen zelfs beter worden, want het KiM wint aan gezag en relevantie. Ook de doorwerking in beleid zal verbeteren, omdat het KiM met scherp geformuleerde handelingsperspectieven beleidsmedewerkers helpt om argumenten voor beleid helderder op tafel te krijgen. Overigens zou een positieve relatie met beleidsmedewerkers in de ogen van de commissie geen doel op zich moeten zijn, maar slechts een middel om de missie van het KiM optimaal ten uitvoer te kunnen brengen.

Toekomstscenario's

Meer zelfbewustzijn begint bij een eigen, brede en integrale visie op (of: beschrijving van toekomstscenario's over) de randvoorwaarden waaraan moet worden voldaan om mobiliteit en bereikbaarheid tijdig in overeenstemming te brengen met het streven naar brede welvaart, en daarmee passend in een duurzame, klimaatneutrale en circulaire, inclusieve toekomst. Op basis van zo'n visie kan het KiM handelingsperspectieven scherper formuleren en verschillende scenario's aanreiken, met beredeneerde pro's en contra's. Het hoort bij ambtelijke vakkundigheid om dit te doen zonder in politiek vaarwater te belanden: niet beleidsvoorschrijvend, wel beleidsrelevant.

3.3 Onafhankelijkheid

Begrenzing van onafhankelijkheid

Het KiM omschrijft in zijn zelfevaluatie onafhankelijkheid als een 'pluriform begrip'. Het KiM is niet geheel onafhankelijk in de onderzoeksprogrammering; die wordt immers afgestemd op het handelingsperspectief van beleid en is vraaggestuurd. Het KiM is wél onafhankelijk in de wijze waarop het onderzoek uitvoert: bijvoorbeeld in de keuze van methoden, bronnen en data, en in de formuleringen die het kiest in zijn rapporten. Ook in de communicatie over onderzoeksresultaten

is het KiM onafhankelijk. Zo wordt elk onderzoek uiterlijk 28 dagen nadat het aan een beleidsdirectie is gepresenteerd door het KiM openbaar gemaakt.

Schijn van belangenverstrengeling vermijden

De commissie heeft geen aanleiding om aan te nemen dat er politieke inmenging is in de onderzoeken van het KiM. Integendeel: de commissie constateert dat het KiM zich terdege bewust is van het spanningsveld tussen politieke belangen enerzijds en onafhankelijk beleidsrelevant onderzoek anderzijds. KiM-onderzoekers bespreken dit onderling en nieuwe onderzoekers worden erin getraind. KiM-onderzoekers hebben tegenover de commissie verklaard dat zij er soms niet voor terugschrikken om ook ontzuisterende inzichten bij beleidsmedewerkers onder de aandacht te brengen. Maar de 'warme afstand' tot het ministerie maakt het KiM kwetsbaar. Als de onafhankelijkheid van het KiM ter discussie wordt gesteld, kan in de media al snel geoordeeld worden dat het KiM te veel aan de leiband van het ministerie loopt. Om dit te voorkomen raadt de commissie het KiM aan er alert op te blijven dat elke schijn van belangenverstrengeling of beïnvloeding van de KiM-rapporten door beleidsmedewerkers wordt vermeden. Nogmaals, er is geen enkel signaal dat er sprake zou zijn van belangenverstrengeling; het gaat om het voorkomen van de schijn van belangenverstrengeling. Wellicht is het in dit licht beter om niet expliciet te spreken van een 'warme' relatie tussen het KiM en het ministerie. Het uitbrengen van (meer) adviezen die niet voortkomen uit een vraag van beleid kan het KiM eveneens minder kwetsbaar maken.

Meer autonomie in onderzoeksprogrammering

Ten aanzien van de programmering van het onderzoek dat het KiM uitvoert, bestaat een diffuus beeld. De onderwerpkeuze ontstaat 'in samenspraak' tussen het ministerie en KiM-onderzoekers, heeft de commissie vernomen. De laatsten dragen regelmatig zelf onderwerpen aan en beleidsmedewerkers zijn daar vaak ontvankelijk voor. Ook schrijft het KiM er incidenteel niet voor terug onderzoek uit te voeren dat voor het ministerie een lage prioriteit heeft. Een rapport over de effecten van prijsprikkels in de mobiliteit uit 2018 is daar een voorbeeld van. Desalniettemin heeft de commissie de indruk dat een gebrek aan belangstelling van het ministerie voor bepaalde onderzoeksvragen op het KiM op zijn minst een ontmoedigend effect heeft. Daarenboven is het in laatste instantie de SG die het jaarplan vaststelt. Er is dus wel een zekere mate van autonomie bij het KiM ten aanzien van de onderzoeksprogrammering, maar die is nu wat de commissie betreft nog te impliciet en vrijblijvend.

De commissie meent dat als het KiM zich te veel laat leiden door beleidskeuzes, de waan van de dag - die natuurlijkerwijs het ministerie in

zijn greep kan krijgen door de nabijheid tot het politieke krachtenveld - teveel ook het KiM gaat overheersen. Uiteindelijk zijn de beleidsdirecties erbij gebaat als het KiM op iets grotere afstand van de beleidsagenda kan staan, en juist de waan van de dag kan overstijgen. Om beleidsmedewerkers meer uitdaging te bieden, zoals bepleit in paragraaf 3.2, is het nodig dat het KiM ook in zijn onderzoeksprogrammering zelfbewuster en eigenwijzer wordt, en meer eigen keuzes maakt. Hiermee zal het KiM uiteindelijk beter doorwerken in beleid. Het kan dan immers mobiliteitskwesaties onderzoeken die op korte termijn niet gerealiseerd kunnen worden door gebrek aan politiek draagvlak, maar op langere termijn wel van belang zijn. Het zal beleidsmedewerkers in staat stellen zich soms ook te onttrekken aan het politieke debat, lange-termijn vragen scherper in het vizier te krijgen en zo nog beter vorm te geven aan hun eigen ambtelijke professionaliteit. De commissie ziet het als een belangrijke verantwoordelijkheid van het KiM om deze mogelijkheid te borgen. Na de visitatie heeft de commissie begrepen, uit een eerste reactie van het KiM op haar conceptrapport, dat het KiM tijdens zogeheten strandsessies verkent welke belangrijke onderzoeksonderwerpen de komende jaren geadresseerd zouden kunnen worden. Dit zou een aanzet kunnen zijn voor een beschrijving van toekomstscenario's zoals bedoeld in paragraaf 3.2. Een vraaggestuurde werkwijze is overigens eigen aan rijkskennisinstellingen en niet strijdig met een onafhankelijke positionering van het instituut.

De commissie beveelt het KiM daarom aan meer autonomie te nemen in de onderzoeksprogrammering en deze ook expliciet te maken. Niet de SG, maar de directeur van het KiM moet volgens de commissie het werkplan vaststellen, na overleg met ministerie en andere betrokken partijen. Als een SG een onderzoeksprogramma vaststelt, heeft hij/zij de keuze om politiek of maatschappelijk gevoelige thema's te schrappen. De SG staat immers direct naast de politiek. Als de directeur van een kennisinstelling het programma vaststelt, is dit risico aanzienlijk kleiner. Net zoals nu zullen ook in die nieuwe situatie beleidsmedewerkers en KiM-onderzoekers overleggen over het werkplan. Uiteraard zal het KiM de vragen vanuit de beleidsdirecties serieus nemen. Maar in laatste instantie is het aan het KiM om vanuit de eigen visie op de randvoorwaarden waaraan mobiliteit in de toekomst moet voldoen onderwerpen te agenderen, zonder voor te sorteren op wat politiek haalbaar is. In deze bestuurlijke constructie kan het KiM innovatiever worden, zijn verantwoordelijkheid om objectiverende kennis aan te brengen in het politieke landschap beter nakomen, en uiteindelijk de burgers van Nederland beter dienen.

3.4 Bekendheid bij beleidsdirecties

Mede door het grote verloop onder beleidsmedewerkers bij I&W staan bij hen het KiM en wat het te bieden heeft niet altijd direct scherp op het

4. Maatschappelijke relevantie

4.1 Bereik en toegankelijkheid KiM-publicaties

Toenemend bereik

Het KiM deelt de resultaten van zijn onderzoek primair met beleidsmedewerkers van het ministerie van I&W, maar na maximaal 28 dagen ook met andere geïnteresseerden. Dit gebeurt via de website; via mailings en persberichten worden nieuwe publicaties onder de aandacht gebracht van een breed publiek. De minister is niet eindverantwoordelijk voor de onderzoeken van het KiM, dat geeft in de communicatie veel vrijheid.

Voor de zelfevaluatie heeft het KiM geanalyseerd wie naar de KiM-publicaties verwijzen en hoe vaak dit gebeurt. Hieruit blijkt dat vooral vakmedia, gemeenten, provincies en andere overheden, en afstuderende studenten de KiM-publicaties aanhalen. Sinds de oprichting van het KiM in 2007 is een gestage toename te zien van online verwijzingen naar zijn onderzoek. Een piek werd bereikt in 2020, toen het KiM alert en snel publiceerde over de effecten van de coronapandemie op de mobiliteit. De stijging in het aantal verwijzingen kan komen door een groter bereik van het KiM, en/of door het groeiende aantal publicaties, en/of door de toenemende digitalisering van informatie. Ook in kranten is een lichte stijging zichtbaar in het aantal verwijzingen naar het KiM. De best scorende publicaties in kranten in de jaren 2018-2021 betroffen deelauto- en deelfietsmobiliteit, de jaarlijkse kerncijfers en mobiliteit tijdens de coronacrisis.

Betere toegankelijkheid

De laatste jaren besteedt het KiM veel aandacht aan het uitnodigend en toegankelijk presenteren van zijn onderzoek. Zo is het hoofdproduct van onderzoek niet langer een wetenschappelijk rapport, maar een aantrekkelijk vormgegeven brochure, met illustraties, infographics en duidelijke, korte teksten. Het KiM maakt gebruik van professionele vormgevers en redacteurs, die de onderzoekers adviseren bij het schrijven van de brochures. Deze nieuwe vorm acht de commissie een duidelijke verbetering, die kan helpen om de maatschappelijke reikwijdte van KiM-onderzoek te vergroten. De website van het KiM is functioneel – publicaties zijn goed vindbaar toegankelijk – maar kan aantrekkelijker en prikkelender worden gemaakt om regelmatige gebruikers uit te nodigen en het gezag van het KiM te onderstrepen. De websites van het CBS, het PBL en het KNMI kunnen hierbij mogelijk inspiratie bieden. In sommige wetenschappelijke zoekmachines zijn de publicaties van het KiM minder

goed vindbaar. Het KiM heeft aangegeven hier iets aan te zullen doen. De commissie ondersteunt dat voornemen.

Gezag opbouwen

De commissie meent dat de maatschappelijke impact van het KiM nog kan worden vergroot naarmate het bekender en gezaghebbender is. Weinig mensen twijfelen aan het nut van het thema mobiliteit en de noodzakelijke ontwikkeling daarvan richting duurzaamheid. In die zin heeft het KiM het tij mee. Om meer naamsbekendheid op te bouwen bij een breder publiek zou het KiM nog actiever kunnen zijn op social media. Niet alleen met nieuw onderzoek, maar juist ook door met reeds bestaand onderzoek aan te sluiten bij de actualiteit. Wel kan dit tot controverses leiden, zeker wanneer het KiM zich uitlaat over gevoelige thema's. Maar het tijdig ontsluiten van zijn publicaties wanneer die een discussie met feiten kunnen voeden, is een belangrijke vorm van maatschappelijke impact vanuit het KiM. Als het KiM iets meer afstand neemt ten opzichte van het ministerie en zich onafhankelijker opstelt, zoals in hoofdstuk 2 bepleit, zal ook dat het instituut gezaghebbender maken, verwacht de commissie.

4.2 Betrokkenheid van externe belanghebbenden

Gedegen en betrouwbaar

De commissie heeft een kleine afvaardiging gesproken van een belangrijke gebruikersgroep van KiM-kennis die zich buiten het ministerie bevindt: vertegenwoordigers van enkele gemeenten, de NS, Rijkswaterstaat en het Kennisprogramma Verkeer en Vervoer, dat zelf ook kennis ontwikkelt over mobiliteit voor decentrale overheden. Het is duidelijk dat zij het KiM zeer waarderen. De externe kennisgebruikers associëren het KiM met goede en gedegen wetenschappelijke publicaties en betrouwbare data. Ze zijn blij met de gemoderniseerde, toegankelijker brochurevorm die de zittende directeur heeft ingevoerd. Deze wordt als 'luchtiger' ervaren, wat een verademing is.

Beperkte reikwijdte

Een duidelijke wens bij deze gesprekspartners – die het KiM overigens ook zelf aan de orde stelt in zijn zelfevaluatie – is dat het KiM bij zijn onderzoeken vaker regionale perspectieven betreft, of perspectieven van grote uitvoerders van beleid, zoals Rijkswaterstaat, ProRail en de NS. De gebruikers vinden de overwegend nationale reikwijdte van het KiM-onderzoek te eenzijdig. Ook de commissie is van mening dat het inzoomen op regionale problematiek en het betrekken van regionale overheden en andere grote spelers bij de onderzoeksprogrammering het KiM-onderzoek niet alleen relevanter zal maken voor externe gebruikers, maar ook interessanter voor het nationale beleid. Het kan dan immers eventuele

blinde vlekken daarin in kan kleuren. Dit is overigens een optie die wel tot extra benodigde onderzoekscapaciteit bij het KiM zal leiden.

Proactieve opstelling

De commissie signaleert bij externe kennisgebruikers een behoefte aan een iets grotere afstand van het KiM tot de directe behoeften en prioriteiten van het ministerie. Men is heel tevreden over h oe het KiM onderzoek doet, maar minder over w at het KiM onderzoekt. Daarin zou het minder de wensen vanuit het beleid moeten volgen, maar daar vaker of meer ook op vooruit moeten lopen, door nog onontgonnen onderzoeksterrein te betreden. Ook vanuit het maatschappelijke krachtenveld komt dus een duidelijke uitnodiging aan het KiM om zich in de vraagarticulatie zelfbewuster en proactiever op te stellen. Ook opzet en uitvoering van onderzoek kunnen meer afgestemd worden met externe partijen. Zo beschikken organisaties buiten het KiM vaak over grote hoeveelheden relevante data.

4.3 Samenwerking stroomlijnen

De commissie heeft de indruk dat de relatie tussen KiM en kennisgebruikers buiten het ministerie nog in ontwikkeling is. Men vindt elkaar steeds belangrijker, maar is nog zoekende naar een vorm om de samenwerking meer te stroomlijnen. De commissie beveelt het KiM aan om op structurele basis belangrijke spelers van buiten het ministerie die elk hun eigen niche hebben – zoals gemeenten, regio's, Kennisplatform Verkeer en Vervoer, grote vervoerders – te betrekken bij het vaststellen van het jaarplan voor onderzoek. Zo kunnen de verschillende onderzoeksagenda's beter op elkaar worden afgestemd en kan belastinggeld zo effectief mogelijk worden ingezet. Mogelijk zou hiervoor een maatschappelijke adviesraad kunnen worden ingesteld, als inspirerend klankbord voor het KiM bij de voorbereiding van zijn jaarplan. Wel blijft het ministerie de primaire kennisgebruiker.

5. Productkwaliteit

5.1 Wetenschappelijke kwaliteit

De brochures en daarbij behorende achtergrondrapporten over onderzoek zijn de basis van het werk van het KiM. Kennis aan Tafel en signaleringen zijn daarop gebaseerd. De commissie stelt zowel op grond van eigen waarneming als op grond van de zelfevaluatie en de gesprekken tijdens het locatiebezoek vast dat het KiM-onderzoek van goede wetenschappelijke kwaliteit is. De conclusies worden onderbouwd, de methoden duidelijk omschreven, de bronnen helder vermeld. Volgens sommige wetenschappers die het KiM heeft geraadpleegd is de kwaliteit van het KiM-onderzoek de laatste jaren verbeterd, doordat een nieuwe generatie jonge, veelal gepromoveerde onderzoeker is aangetrokken, die op de hoogte zijn van de nieuwste kwantitatieve en kwalitatieve methoden. Ook het vanaf 2016 gestaag stijgend aantal verwijzingen naar het KiM in internationale publicaties wijst in die richting.

5.2 Kwaliteitszorg

Brochures en rapporten

Het KiM kent drie typen producten: onderzoeksbrochures (met bijbehorende achtergrondrapporten), Kennis-aan-Tafel en signaleringen. Voor de eerste categorie geldt een uitgebreid protocol om de kwaliteit te borgen, waarbij zowel interne als externe partners betrokken zijn. Per onderzoeksproject wordt een groep collega's geselecteerd die affiniteit hebben met het onderwerp dat in het project centraal staat. Zij bespreken samen met de onderzoekers en het managementteam de opzet van het onderzoek ('voorzaak'), kunnen tussentijds geraadpleegd worden ('tussenzaag'), en bespreken het eindproduct van onderzoek voordat dit definitief wordt ('doorzaak'). Ook een externe wetenschapper beoordeelt het projectplan of het concept-product. Meestal is dit een 'KiM-fellow', een van de elf wetenschappers aan Nederlandse of buitenlandse universiteiten met wie het KiM een vaste samenwerkingsrelatie onderhoudt. Los van projecten houden KiM-onderzoekers elkaar ook scherp door collegiale intervisie in zogeheten vakberaden (zie paragraaf 2.4). De commissie concludeert dat het KiM de kwaliteitszorg voor brochures en onderzoeksrapporten goed op orde heeft. Daarmee is het KiM-onderzoek in de kern goed geborgd.

Kennis-aan-Tafel en signaleringen

Kennis-aan-Tafel gaat een steeds belangrijker rol spelen in de dienstverlening vanuit het KiM, wat in de toekomst wellicht ook geldt voor de signaleringen. Bij deze kennisproducten zien de kennislijnmanagers toe op de kwaliteit van de interne notities en mails die de onderzoekers aan

beleidsmedewerkers versturen. Bovendien gaan veel van de interacties binnen Kennis-aan-Tafel over de begeleiding van extern uitgezet onderzoek. Daar is de betrokkenheid van het KiM nu juist de kwaliteitsborging voor het onderzoek van andere partijen. Gezien het belang van deze kennisproducten beveelt de commissie aan ook hiervoor de kwaliteitszorgprincipes nauwgezet te blijven naleven.

5.3 Wetenschappelijke integriteit

Het KiM onderschrijft de *Gedragcode Wetenschappelijke Integriteit* en de *Gedragcode Integriteit Rijk*, en zorgt ervoor dat medewerkers zich hiervan bewust zijn. Zo zijn integriteit en mogelijke dilemma's die daarmee samenhangen een vast onderdeel van de jaarlijkse personeelsgesprekken, en staat integriteit regelmatig op de agenda tijdens heidagen. De SG heeft in 2021 een *Klachtenregeling wetenschappelijke integriteit KiM* vastgesteld. Er is een vertrouwenspersoon bij wie iedereen klachten aanhangig kan maken. Hiermee is de wetenschappelijke integriteit volgens de commissie goed geborgd.

5.4 Omgaan met data

Het KiM heeft vanuit zijn positie als rijkskennisinstelling toegang tot zeer veel data. Bijna te veel, zo vernam de commissie. Goede manieren vinden om de veelheid aan data te analyseren zijn een grotere uitdaging dan het verzamelen van de data. Om deze uitdaging het hoofd te bieden, beveelt de commissie het KiM aan om in te zetten op innovatie van onderzoekstechnieken. Gezien de schaal van het instituut kan dit eigenlijk alleen door allianties aan te gaan met bijvoorbeeld universiteiten.

De projectleider is verantwoordelijk voor het opslaan en bewaren van data in het onderzoek. Het KiM leeft de Algemene Verordening Gegevensbescherming na. Dit betekent onder meer dat datasets waarop onderzoek is gebaseerd niet altijd openbaar kunnen worden gemaakt. Verzamelde persoonsgegevens worden opgeslagen op aparte gegevenslocaties, waartoe slechts enkele gemachtigde onderzoekers die een geheimhoudingsverklaring hebben getekend toegang hebben. Ook vertrouwelijke gegevens van derden zijn alleen in te zien door gemachtigde onderzoekers. Waar nodig sluit het KiM met partijen die in zijn opdracht persoonsgegevens verwerken een overeenkomst af om de geheimhouding van die gegevens te waarborgen. De commissie stelt vast dat het KiM hiermee op een correcte wijze omgaat met zijn data. Wel beveelt zij het KiM aan om nog iets steviger in te zetten op de principes van FAIR databeheer: 'findable, accessible, interoperable en reusable'.

5.5 Wetenschappelijke netwerken

Connecties met universiteiten

KiM-onderzoekers bezoeken regelmatig wetenschappelijke congressen, geven presentaties en dragen bij aan de organisatie van congressen. Ook dragen zij bij aan wetenschappelijke publicaties, die vaak samen met universitaire onderzoekers tot stand komen. Met name KiM-onderzoekers die promotieonderzoek doen, publiceren ook zelfstandig in wetenschappelijke tijdschriften. KiM-onderzoekers reviewen desgevraagd ook werk van universitaire collega's. Met de KiM-fellows is geregeld contact, voor sommige onderzoekers zelfs dagelijks. In al deze opzichten maakt het KiM deel uit van de academische wereld en draagt het bij aan wetenschappelijke kennis. Tegelijkertijd draagt de inbedding in de universitaire wetenschap eraan bij dat de kennis die bij het KiM aanwezig is en de methoden die het gebruikte up to date blijven.

Kritische massa vergroten

De commissie is verheugd om te zien dat er een intensieve wisselwerking is tussen het KiM en de academische wereld. De KiM-fellows zijn daarin een vertrouwde en nabije schil. Tegelijkertijd wil de commissie waarschuwen voor een *closed shop*-effect, waar bij de kring van reviewers en sparringpartners te klein is. Om de complexe vragen van de toekomst aan te kunnen, moet het KiM zich voortdurend blijven afvragen of de kritische massa aan wetenschappelijke expertise waar het toegang toe heeft voldoende groot is, en waar nodig actief nieuwe relaties aangaan met kennispartners in Nederland en daarbuiten. De commissie was dan ook verheugd te vernemen dat het KiM reeds geregeld wetenschappers buiten de eigen directe kring vraagt voor een review, of om mee te denken bij de start van een project. Zij moedigt het KiM aan op deze weg verder te gaan.

Internationale netwerken

Het KiM participeert actief in het International Transport Forum (ITF), een wereldwijd intergouvernementeel netwerk dat gelieerd is aan de OECD. In het ITF komen de aan nationale overheden gelieerde onderzoeksinstituten van tientallen landen bijeen om gezamenlijk onderzoek te initiëren en kennis uit te wisselen. Het KiM is in Nederland aanspreekpunt voor het Transport Research Committee van het ITF en actief deelnemer en medeorganisator van rondetafelconferenties en werkgroepen. Ook op de jaarlijkse conferentie van de Amerikaanse Transportation Research Board en de International Association for Travel Behaviour is het KiM vertegenwoordigd. Het EU-circuit in Brussel is voor KiM-onderzoekers relatief onontgonnen terrein, heeft de commissie vernomen. Het heeft daar geen eigen connecties en maakt zo nodig gebruik van Bureau Brussel van Rijkswaterstaat. Aan Europese onderzoekssubsidierondes doet het KiM sporadisch mee als lid van een consortium.

Aanhaken bij de EU

Evenals voor wetenschappelijke netwerken beveelt de commissie het KiM aan zijn internationale netwerk te verbreden. Dit acht zij noodzakelijk in relatie tot de complexe vragen rond mobiliteit van de toekomst. Met name zou het KiM de opbouw van een eigen netwerk bij de EU prioriteit moeten geven. Hier komt immers de wetgeving tot stand die de transitie naar duurzame mobiliteit zal vormgeven. Om voor het Nederlandse beleid proactief relevant onderzoek te agenderen en scenario's uit te zetten, is een directe aansluiting op 'Brussel' dus essentieel. Specifiek beveelt de commissie het KiM aan om vaker deel te nemen aan consortia die inschrijven op *calls* vanuit het Europese onderzoeksprogramma Horizon Europe. Het KiM kan in deze consortia geen trekker zijn, maar wel deelnemen als maatschappelijke partner die bijvoorbeeld in natura bijdraagt. Het werven van eigen onderzoeksgeld dient in de ogen van de commissie verschillende doelen tegelijk. Het KiM krijgt meer ruimte om 'eigen' onderzoek te agenderen en zo zijn innovatiekracht te vergroten. Het KiM breidt zijn netwerk uit. Daarnaast kan het KiM met EU-subsidies tijdelijk extra jonge onderzoekers in huis halen voor bijvoorbeeld promotieonderzoek, die mogelijk blijven. Het werven van eigen onderzoeksgeld past bovendien bij de nieuwe, volwassen fase die het KiM nu betreedt (zie ook paragraaf 6.1).

Engels als voertaal

Vaker ook in het Engels publiceren en brochures in het Engels vertalen, zoals het KiM sinds 2022 systematisch doet, ondersteunt de commissie van harte. Het is een voorwaarde om kennis uit te wisselen met buitenlandse partners en om aan internationale consortia deel te nemen.

6. Toekomstbestendigheid

6.1 Nieuwe fase

Volwassen

Het KiM is in 2006 opgericht om het mobiliteitsbeleid van het ministerie van I&W wetenschappelijk te onderbouwen. Inmiddels hoeft het KiM zijn bestaansrecht niet meer te bevechten; de verhoudingen met het ministerie zijn goed en kunnen tegen een stootje. In deze nieuwe fase kan het KiM zich zelfbewuster opstellen. De commissie bepleit nadrukkelijk niet dat het KiM zich ontwikkelt tot een planbureau. Er is ook binnen de huidige kaders nog genoeg manoeuvreerruimte. Bovendien zou het KiM financieel veel kwetsbaarder worden wanneer het van verschillende ministeries afhankelijk is, zoals de planbureaus. Wel is het volgens de commissie verstandig dat het KiM niet volledig afhankelijk is van I&W. In paragraaf 3.3 heeft de commissie reeds beargumenteerd dat het KiM met meer zelfstandigheid in de onderzoeksprogrammering het beleid nog beter kan ondersteunen, en daarmee de belangen van de Nederlandse burgers nog beter kan dienen. Ook voor de toekomstbestendigheid van het KiM zelf is een gezonde afstand tot het beleid in deze bestaansfase gewenst. Niet alleen het ministerie moet overtuigd zijn van het belang van het KiM, ook andere partijen moeten dit inzien. Zo wordt het KiM minder kwetsbaar bij eventuele toekomstige bezuinigingsrondes of publiciteitscrises.

Spiegelen aan WODC

Het KiM is bij zijn oprichting gemodelleerd naar het WODC, het kennisinstituut van het ministerie van Veiligheid en Justitie. Het WODC is na een 'affaire' - die draaide om vermeende politieke inmenging in zijn rapporten - in 2019 door de minister op letterlijk en figuurlijk grotere afstand van het ministerie geplaatst. De commissie raadt het KiM aan zich ook nu aan het WODC te spiegelen, en proactief een affaire te voorkomen, dan wel goed op eventuele controverses in de media voorbereid te zijn.

Zo acht de commissie het raadzaam dat het KiM een (parttime) communicatieadviseur in eigen dienst heeft, in plaats van dat deze vanuit het ministerie is gedetacheerd. Deze constructie zal het eenvoudiger maken voor het KiM om een eigen profiel te ontwikkelen en gezag op te bouwen, en maakt het KiM minder kwetsbaar mocht zich een situatie voordoen waarin het belang van onafhankelijk onderzoek botst op de politieke belangen van een bewindspersoon.

6.2 Een eigen niche

Om zich als klein onderzoeksinstituut goed te positioneren voor de toekomstige vragen uit beleid en samenleving moet het KiM voortdurend scherpe keuzes maken: waar zet het op in, welke kennis ontwikkelt het zelf, welke kennis haalt het elders? Het KiM moet daartoe een betrokken kennismakelaar zijn, die die op specifieke gebieden ook zelf kennis ontwikkelt. Uniek voor het KiM is in elk geval de warme relatie met beleidsdirecties, de goede relatie met de topadviseurs van Rijkswaterstaat, het vermogen om kennis te vertalen naar beleid, en de competentie om beleid zowel ex ante als ex post te evalueren.

Tijdens de gesprekken die de commissie had met KiM-kennispartners van buiten het ministerie werd de suggestie gedaan een kenniskaart te ontwerpen met daarin de verschillende onderzoeksinstituten op het gebied van duurzame mobiliteit en daarmee samenhangende terreinen, inclusief hun specifieke expertise en hun verhouding tot elkaar. De commissie neemt die suggestie graag over. De gecombineerde vragen rond bereikbaarheid, duurzaamheid, verkeersveiligheid, gedrag en digitalisering worden steeds veelomvattender. Ook aan de aanbodkant verandert het speelveld, nu universiteiten steeds meer gericht zijn op toepassingen. Een kenniskaart in combinatie met een eigen visie van het KiM op de mobiliteit van de toekomst zoals beschreven in paragraaf 3.2 zal verhelderend zijn en de positie van het KiM verstevigen. Zo'n kaart zal het KiM helpen bij het bepalen voor welke beleidsvragen samenwerking met welke strategische partners van belang is. Het KiM hoeft niet alles zelf te kunnen, maar moet wel weten waar het kennispartners kan vinden en deze inschakelen als de te beantwoorden vragen daarom vragen. Omgekeerd kan zo'n kenniskaart het KiM helpen te bepalen wanneer het andere kennisinstellingen proactief kan aanbieden samen te werken, als zij daar baat bij zouden kunnen hebben. Ten slotte kan een kenniskaart ook helpen om aan beleidsdirecties en anderen duidelijk te maken hoe het zich van andere kennisleveranciers onderscheidt, dus voor welke expertise ze bij het KiM terecht kunnen.

6.3 Anticiperend onderzoek

Met het oog op de toekomst waarschuwt de commissie voor een te groot vertrouwen in modellen die gebaseerd zijn op een werkelijkheid die achter ons ligt. Voor de benodigde transitie naar een fundamenteel andere, duurzaam ingerichte samenleving is het nodig te abstraheren van de huidige empirische werkelijkheid en nieuwe scenario's met nieuwe modellen te ontwikkelen. Dit is een grote uitdaging, waarvoor anticiperend onderzoek nodig is. De commissie beveelt het KiM aan om ervoor te zorgen dat het – waar nodig samen met andere kennispartners – over

voldoende structurele capaciteit beschikt om deze nieuwe toekomstscenario's te verkennen in anticiperend onderzoek.

6.4 Samenwerken

Het KiM geeft in zijn zelfevaluatie aan de mogelijkheden voor samenwerking met andere kennisinstituten te willen verkennen. De commissie moedigt dit sterk aan. Om beleid vanuit het ministerie gericht op de transitie naar duurzame mobiliteit met kennis te ondersteunen, is het bijvoorbeeld nodig dat het KiM zijn functionele relatie met de planbureaus en met TNO versterkt. Het gaat hierbij immers om mobiliteitsoverstijgende vragen, die vanuit verschillende achtergronden en in samenhang bestudeerd moeten worden. Het Planbureau voor de Leefomgeving, het Centraal Planbureau en het Sociaal en Cultureel Planbureau zijn bij uitstek gepositioneerd om de samenleving als systeem te benaderen. TNO brengt de focus op innovatie door publiek-private samenwerking in. Deze perspectieven aangevuld met de meer specialistische expertise van het KiM kunnen prognoses en scenario's beter maken.

6.5 Personeelsbeleid

Enthousiasme vasthouden

De commissie trof in haar gesprekken met KiM-medewerkers enthousiaste onderzoekers aan die een kundige indruk maakten en bevlogen leken te zijn om de publieke zaak te dienen. Dit enthousiasme is van grote waarde voor het KiM, en helpt het in een krappe arbeidsmarkt om medewerkers niet voortijdig kwijt te raken. De commissie raadt het KiM aan er alles aan te doen het enthousiasme van medewerkers vast te houden. Een scherpe positionering van het KiM in het Nederlandse kennislandschap zoals hierboven aangeraden en ook een zelfbewustere opstelling, en grotere autonomie in de onderzoeksprogrammering kunnen hierbij behulpzaam zijn.

De afgelopen jaren heeft het KiM extra geïnvesteerd in arbeidsmarktcommunicatie en een aantal nieuwe onderzoekers aangetrokken ter 'verfrissing' van het personeel. Dit lijkt een succesvolle actie te zijn geweest, waarover iedereen zeer tevreden is.

Strategische personeelsplanning

Sinds januari 2022 zet het KiM in op strategische personeelsplanning. De commissie juicht dit toe. In een kleine organisatie als het KiM is het evenwicht precairder dan in een grote organisatie, waar een eventuele disbalans minder bepalend is. Daarom acht de commissie het voor de toekomstbestendigheid van het KiM noodzakelijk dat het actief stuurt op instroom, uitstroom, doorstroom, kennis en competenties. Een visie op de

eigen niche in het Nederlandse kennislandschap helpt om te bepalen welke expertises het KiM nodig heeft.

De commissie voorziet dat artificiële intelligentie en smart mobility in de toekomst essentiële onderwerpen zullen worden. Het KiM heeft op AI-gebied een koers uitgezet en er vooralsnog voor gekozen smart mobility aan andere kennisinstellingen over te laten. Gezien de snelle ontwikkelingen op deze gebieden moet het KiM er alert op zijn hier tijdig extra capaciteit in te zetten zodra dit nodig is.

Diversiteit

Bij de strategische invulling van personele bezetting moeten niet alleen inhoudelijke expertise en mate van ervaringen worden meegenomen, maar ook diversiteit naar gender en culturele achtergrond. Nu de Nederlandse samenleving steeds diverser wordt, is inclusiviteit een thema van toenemend belang, ook voor mobiliteit en bereikbaarheid. Om hierin goed mee te kunnen komen, zal het KiM zich moeten inzetten om diversiteit in eigen huis te halen en te houden, zodat de werknemers een afspiegeling vormen van de samenleving. Dit zal inspanning en aanpassing vergen, maar is noodzakelijk voor de toekomstbestendigheid. Een divers team zal bovendien verrassende ideeën en uitkomsten opleveren.

Ruimte voor ontwikkeling

Het KiM werkt aan een samenhangend opleidings- en trainingsprogramma voor alle KiM-medewerkers. De commissie heeft van de medewerkers begrepen dat zij alle ruimte krijgen om zich te ontwikkelen via het bijhouden van vakliteratuur, congresbezoek, trainingen, cursussen, een promotietraject of stages buiten het KiM. Op dit punt lijkt het KiM dus goed voorbereid op de toekomst. Wel kiest het KiM er in principe voor methodologische vernieuwing aan de universiteiten over te laten. Het KiM volgt deze ontwikkelingen en past deze later toe in het eigen onderzoek. De commissie merkt op dat dit het risico in zich draagt dat het KiM-onderzoek methodologisch gezien niet altijd state of the art is.

Actieve werving

Zoals voor veel organisaties is het voor het KiM moeilijk om medewerkers met het juiste profiel te vinden. Het KiM zet zich op vele fronten in om mensen aan te trekken en heeft goede ideeën voor de toekomst: het netwerk bij universiteiten gebruiken om afgestudeerden en promovendi in het vizier te krijgen, stageplekken aanbieden, gastcolleges verzorgen, contact onderhouden met studieverenigingen, samenwerking met andere rijkskennisinstellingen en eventueel het inzetten van een gespecialiseerd extern bureau. De actieve houding van het KiM in dit opzicht verdient een compliment. De commissie moedigt het KiM van harte aan om op deze weg verder te gaan en zijn plannen uit te voeren.

Beperkt groeien?

Met een omvang van ongeveer 30 fte is het KiM tamelijk klein, en daarmee efficiënt en wendbaar. Omdat het uiteenlopende disciplines in huis heeft, is integraliteit eenvoudig binnen het KiM te realiseren. Eén onderwerp wordt binnen het KiM soms wel door tien onderzoekers met verschillende achtergronden bestudeerd. De commissie ziet verschillende redenen waarom het KiM mogelijk tocht beperkt zal moeten groeien, met ongeveer 5 fte's. Ten eerste kan blijken dat het KiM om zijn rol van betrokken kennismakelaar in de toekomst goed te kunnen vervullen aanvullende expertise nodig heeft, bijvoorbeeld op het gebied van artificiële intelligentie en smart mobility. Ten tweede moeten er mensen worden vrijgemaakt voor anticiperend onderzoek en voor het initiëren van meer Europese samenwerking. Ook Kennis-aan-Tafel kan een reden voor groei zijn. Dit instrument is een kroonjuweel van het KiM, waaraan KiM-onderzoekers de laatste jaren steeds meer tijd besteden, omdat er veel vraag naar is. Het toenemend aantal gesprekken met beleidsmedewerkers moet zeker niet worden afgeremd, want het stimuleert de doorwerking van wetenschappelijke kennis in beleid. Maar Kennis-aan-Tafel kan alleen van goede kwaliteit zijn als het onderzoek waarop het gebaseerd is ook van goede kwaliteit is. Daarom moet het KiM-onderzoek niet worden uitgehold ten gunste van Kennis-aan-Tafel; eerder moet het KiM iets groeien om Kennis-aan-Tafel te accommoderen.

6.6 Huisvesting

Het KiM is sinds 2017 verhuisd vanuit het ministerie van I&W naar een zelfstandige locatie. Dit gebeurde op eigen verzoek van het KiM. Inmiddels verschillen de meningen over de effecten van de verhuizing. Sommige KiM-medewerkers zijn blij om niet ondergedompeld te worden in de hectiek van het ministerie, anderen missen het laagdrempelig alledaags contact met beleidsmedewerkers. Ook sommige beleidsmedewerkers missen het 'even binnenlopen'. De commissie is echter van mening dat de zelfstandige huisvesting een goede beslissing was. Met het oog op de beoogde volwassen, meer onafhankelijke positie van het KiM en het vermijden van elke schijn van belangenverstrengeling tussen het ministerie en het KiM (zie paragraaf 3.3) is een locatie buiten het ministerie de beste optie. Wel zou het KiM zo veel mogelijk gelegenheden moeten scheppen waar KiM-onderzoekers en beleidsmedewerkers elkaar op laagdrempelige en ongedwongen wijze kunnen ontmoeten. Naast lunchlezingen valt bijvoorbeeld ook te denken aan middagseminars met aansluitend borrel, of wekelijkse inloopochtenden. Het creëren van inspirerende ontmoetingen zonder bij elkaar in te wonen past bij de volwassen versie van 'warme afstand'.

Bijlage I. Beoordelingscriteria en aanvullende vragen aan de visitatiecommissie

Doel van de evaluatie is om vast te stellen hoe het KiM presteert op het gebied van de volgende beoordelingscriteria:

Doorwerking beleid: De manier waarop en de mate waarin KiM tijdig relevante kennis aandraagt aan I&W om daardoor beleidsprocessen, beleidsvorming en beleidsevaluatie te ondersteunen.

Maatschappelijke relevantie: De manier waarop en de mate waarin KiM relevante kennis aandraagt ten behoeve van maatschappelijk vraagstukken. De invloed op de maatschappij werkt via doorwerking van beleid, maar ook via het zelf actief naar buiten uitdragen van onderzoeksresultaten (richting stakeholders, media en vakgenoten).

Productkwaliteit: De kwaliteit van de door KiM aangeboden onderzoeksproducten. De onderzoeken dienen op wetenschappelijke wijze uitgevoerd te zijn, maar dragen niet noodzakelijk bij aan wetenschappelijke kennisontwikkeling. Het primaire doel van het KiM is immers ondersteuning van beleid met relevante kennis. Niettemin kunnen KiM-onderzoeken bijgevolg ook aan vakkennis bijdragen en kunnen KiM'ers op onderzoek bijvoorbeeld promoveren.

Toekomstbestendigheid: De manier waarop KiM haar kennis toekomstbestendig borgt en haar strategie en visie aanpast op (toekomstige) behoeften uit beleid en de maatschappij. Hierbij wordt ook nagegaan hoe het KiM nu en in het verleden in staat is zichzelf te blijven verbeteren.

Aanvullende vragen

1. Hoe kunnen de relaties tussen KiM-onderzoekers en beleidsmedewerkers effectief blijven? Toelichting en achtergrond: Het ritsen van kennis en beleid vergt effectieve relaties tussen onderzoekers en beleidsmedewerkers. Die effectieve relaties zijn echter niet vanzelfsprekend omdat:
 - in de beleidswereld sprake is van een relatief hoge omloopsnelheid van medewerkers; daarom is het soms lastig voor KiM'ers om zicht te blijven houden op wie waar bij beleid mee bezig is en voor beleidsmedewerkers om te weten wat het KiM voor hen kan betekenen;
 - de snelheid van beleidsprocessen vaak verschilt van die van onderzoeksprocessen; hierdoor is een kennisvraag van beleid soms alweer verdampt op het moment dat het KiM in de gelegenheid is een vraag op te pakken.

2. Het KiM levert onderzoek en kennis aan tafel (KaT). Met KaT bieden we als vanzelf handelingsperspectieven voor beleid. Maar bieden de resultaten van onderzoek ook voldoende handelingsperspectieven? En zo niet, hoe kunnen we het samenspel tussen het KiM en de beleidsdirecties zodanig veranderen dat dit verandert?

3. Hoe onderscheiden we ons van andere kennisleveranciers (zoals planbureaus, RWS/WVL, KpVV, consultants) en hoe maken we dat beter herkenbaar voor de beleidsdirecties? Met andere woorden: hoe kunnen beleidsdirecties gemakkelijker een keuze maken waarvoor ze bij het KiM moeten zijn (rol van het KiM, type kennis) en waarvoor bij andere kennisleveranciers?

Vragen die we niet willen stellen

De vraag over de governance van het KiM t.o.v. het ministerie hoeft in deze visitatiecommissie niet aan de orde te worden gesteld. Daar is in het verleden al vaak lang en breed over nagedacht. De huidige constellatie bevalt het KiM zelf uitstekend, en bij de beleidsdirecties van het ministerie horen we ook geen klachten. De vermeende voordelen van een grotere afstand zijn er niet: het protocol van het KiM laat toe dat we grote invloed hebben op het programma, wetenschappelijke onafhankelijkheid is gewaarborgd en onze invloed op het beleidswerk op basis van geritste kennis is groot.

Werken voor derden is daarmee niet mogelijk. Dat is voor die derden (ANWB, Provincies, CROW, om eens een greep te doen) natuurlijk jammer. Toch is er wel een weg die men zou kunnen bewandelen, namelijk wanneer ANWB, Provincies of CROW erin slagen beleidsdirecties te interesseren voor de vragen die zij hebben, de beleidsopties die dat zou kunnen opleveren en de onderzoeksvragen aan het KiM die daarbij horen. Slagen zij daarin, dan kunnen we, via de tussenkomst van beleid, dat onderzoek alsnog doen. Die tussenkomst van beleid is voor het KiM cruciaal: we willen dat ons werk handelingsperspectief voor beleid oplevert. Daarvoor is betrokkenheid van beleid nodig.

De positie van het KiM is bevestigd in de Kamerbrief uit 2010 n.a.v. de evaluatie in 2009.

Bijlage 2. Bezoekprogramma

Dinsdag 24 januari

17:00 – uiterlijk 21.00	Voorbespreking aanpak commissie met aansluitend diner
----------------------------	---

Woensdag 25 januari

start	eind	Programma												
8.15		Aankomst												
8:30	9:15	Gezamenlijk interview KiM kennislijnmanagers . Per kennislijn een korte pitch Arjen 't Hoen, kennislijn 'Mobiliteit en bereikbaarheid' Stefan Verduin, kennislijn 'Duurzaamheid en gebieden' Pauline Wortelboer-van Donselaar, kennislijn 'Beleidsevaluaties en de rol van de overheid'												
9:15	9:30	Nagesprek												
9:30	10:30	Gezamenlijk interview beleidsvertegenwoordigers <table border="1" data-bbox="507 1048 1543 1608"> <thead> <tr> <th>Directie en afdeling</th> <th>Aanwezig</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1. DGmo Innovatie en Strategie</td> <td>Dirk Jan de Vries, Coördinerend Beleidsmedewerker</td> </tr> <tr> <td>2. DGMO Wegen en Verkeersveiligheid</td> <td>Inge Drijfhout, Coördinerend Beleidsmedewerker</td> </tr> <tr> <td>3. DGMO OV en Spoor/Mobiliteit en Gebieden</td> <td>Gerard Snel, Programmamanager Metropolitaan OV en Verstedelijking</td> </tr> <tr> <td>4. DG Luchtvaart en Maritieme Zaken Maritiem</td> <td>Adriaan Zeillemaker, plv directeur Directie Maritieme Zaken</td> </tr> <tr> <td>5. DG Luchtvaart en Maritieme Zaken Luchtvaart</td> <td>Maarten Jenniskens, MT Schiphol Programmamanager economie</td> </tr> </tbody> </table> <p>Geen aanwezigen namens DGMO OV & Spoor en DGMO Duurzame Mobiliteit</p>	Directie en afdeling	Aanwezig	1. DGmo Innovatie en Strategie	Dirk Jan de Vries, Coördinerend Beleidsmedewerker	2. DGMO Wegen en Verkeersveiligheid	Inge Drijfhout, Coördinerend Beleidsmedewerker	3. DGMO OV en Spoor/Mobiliteit en Gebieden	Gerard Snel, Programmamanager Metropolitaan OV en Verstedelijking	4. DG Luchtvaart en Maritieme Zaken Maritiem	Adriaan Zeillemaker, plv directeur Directie Maritieme Zaken	5. DG Luchtvaart en Maritieme Zaken Luchtvaart	Maarten Jenniskens, MT Schiphol Programmamanager economie
Directie en afdeling	Aanwezig													
1. DGmo Innovatie en Strategie	Dirk Jan de Vries, Coördinerend Beleidsmedewerker													
2. DGMO Wegen en Verkeersveiligheid	Inge Drijfhout, Coördinerend Beleidsmedewerker													
3. DGMO OV en Spoor/Mobiliteit en Gebieden	Gerard Snel, Programmamanager Metropolitaan OV en Verstedelijking													
4. DG Luchtvaart en Maritieme Zaken Maritiem	Adriaan Zeillemaker, plv directeur Directie Maritieme Zaken													
5. DG Luchtvaart en Maritieme Zaken Luchtvaart	Maarten Jenniskens, MT Schiphol Programmamanager economie													
10:30	10:45	Nagesprek												
10:45	11:30	Gezamenlijk interview KiM'ers accent kennis aan tafel (KaT) , inclusief korte pitch (hoe gaat KaT) <table border="1" data-bbox="507 1863 1406 2049"> <tbody> <tr> <td>Jan Francke, wetenschappelijk onderzoeker</td> </tr> <tr> <td>Marije Hamersma, wetenschappelijk onderzoeker</td> </tr> <tr> <td>Mathijs de Haas, wetenschappelijk onderzoeker</td> </tr> <tr> <td>Gerbert Romijn, wetenschappelijk onderzoeker</td> </tr> </tbody> </table>	Jan Francke, wetenschappelijk onderzoeker	Marije Hamersma, wetenschappelijk onderzoeker	Mathijs de Haas, wetenschappelijk onderzoeker	Gerbert Romijn, wetenschappelijk onderzoeker								
Jan Francke, wetenschappelijk onderzoeker														
Marije Hamersma, wetenschappelijk onderzoeker														
Mathijs de Haas, wetenschappelijk onderzoeker														
Gerbert Romijn, wetenschappelijk onderzoeker														

		Saeda Moorman, wetenschappelijk onderzoeker														
11:30	11:45	Nagesprek														
11:45	12:30	Gezamenlijk interview KiM'ers accent onderzoek inclusief korte pitch <table border="1" style="width: 100%; margin-top: 5px;"> <tr> <td>Stefan Bakker, wetenschappelijk onderzoeker</td> </tr> <tr> <td>Toon Zijlstra, wetenschappelijk onderzoeker</td> </tr> <tr> <td>Marlinde Knoope, wetenschappelijk onderzoeker</td> </tr> <tr> <td>Olaf Jonkeren, wetenschappelijk onderzoeker</td> </tr> <tr> <td>Lizet Krabbenborg, wetenschappelijk onderzoeker</td> </tr> <tr> <td>Maurits Terwindt, wetenschappelijk onderzoeker</td> </tr> <tr> <td>Koen Arendsen, wetenschappelijk onderzoeker</td> </tr> </table>	Stefan Bakker, wetenschappelijk onderzoeker	Toon Zijlstra, wetenschappelijk onderzoeker	Marlinde Knoope, wetenschappelijk onderzoeker	Olaf Jonkeren, wetenschappelijk onderzoeker	Lizet Krabbenborg, wetenschappelijk onderzoeker	Maurits Terwindt, wetenschappelijk onderzoeker	Koen Arendsen, wetenschappelijk onderzoeker							
Stefan Bakker, wetenschappelijk onderzoeker																
Toon Zijlstra, wetenschappelijk onderzoeker																
Marlinde Knoope, wetenschappelijk onderzoeker																
Olaf Jonkeren, wetenschappelijk onderzoeker																
Lizet Krabbenborg, wetenschappelijk onderzoeker																
Maurits Terwindt, wetenschappelijk onderzoeker																
Koen Arendsen, wetenschappelijk onderzoeker																
12:30	13:30	Lunch, nagesprek														
13:30	14:15	Gezamenlijk interview externe partijen buiten beleid <table border="1" style="width: 100%; margin-top: 5px;"> <thead> <tr> <th>Instituut</th> <th>Aanwezig</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1. Gemeente Amsterdam</td> <td>Laurens Peijs, teamleider onderzoek & kennis</td> </tr> <tr> <td>2. Gemeente Den Haag</td> <td>Shyreen Shaib, programmaleider verstedelijking</td> </tr> <tr> <td>3. Gemeente Utrecht</td> <td>Wouter van Mierlo, strategisch adviseur mobiliteit</td> </tr> <tr> <td>4. NS</td> <td>Menno de Bruyn, senior consultant vervoeronderzoek</td> </tr> <tr> <td>5. Kennisprogramma Verkeer en Vervoer</td> <td>John Pommer, directeur</td> </tr> <tr> <td>6. Rijkswaterstaat</td> <td>Frank Hofman, senior adviseur</td> </tr> </tbody> </table>	Instituut	Aanwezig	1. Gemeente Amsterdam	Laurens Peijs, teamleider onderzoek & kennis	2. Gemeente Den Haag	Shyreen Shaib, programmaleider verstedelijking	3. Gemeente Utrecht	Wouter van Mierlo, strategisch adviseur mobiliteit	4. NS	Menno de Bruyn, senior consultant vervoeronderzoek	5. Kennisprogramma Verkeer en Vervoer	John Pommer, directeur	6. Rijkswaterstaat	Frank Hofman, senior adviseur
Instituut	Aanwezig															
1. Gemeente Amsterdam	Laurens Peijs, teamleider onderzoek & kennis															
2. Gemeente Den Haag	Shyreen Shaib, programmaleider verstedelijking															
3. Gemeente Utrecht	Wouter van Mierlo, strategisch adviseur mobiliteit															
4. NS	Menno de Bruyn, senior consultant vervoeronderzoek															
5. Kennisprogramma Verkeer en Vervoer	John Pommer, directeur															
6. Rijkswaterstaat	Frank Hofman, senior adviseur															
14:15	14:30	Nagesprek														
14:30	15:00	Pauze														
15:00	16:45	Conclusies trekken, rapportage en presentatie voorbereiden														
16:45	17:30	Verplaatsen, presentatie voorzitter en borrel														

Bijlage 3. Geraadpleegde documenten

Voor deze evaluatie heeft de commissie de volgende bronnen geraadpleegd.

- De zelfevaluatie van het KiM
- Een leeslijst met relevante onderzoeksrapporten
- Enkele beschrijvingen van Kennis-aan-Tafel-trajecten
- 'De Why van het KiM
- KiM-gids met een overzicht van procedures behorend bij de uitvoering van KiM-projecten
- Werkprogramma van het KiM voor 2022
- Notitie *Over de onafhankelijkheid van het KiM*
- Protocol KiM 2021
- Document *Koppeling tussen de ITF Transport Outlook 2021 en de IenW Mobiliteitsvisie 2040*